

СИСТЕМА МІСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ

Якість життя кожного громадянина в сучасних умовах в значній мірі залежить від ефективності управління містом як регіонального центру з постійною динамікою його розвитку як соціально-політичної системи. Історичний досвід свідчить, що найкращий шанс на виживання в кризових умовах і наступному прискореному розвитку мають ті міста, які мають достатню самостійність для формування власної, з урахуванням власних особливостей, системою управління, що повинна бути заснована на самоуправлінських засадах (Бондарь Н. С. Городское самоуправление как управляющая система: проблемы становления и перспективы развития / Н. С. Бондарь // RELGA. — 1999. — № 9 (15) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.woa/wa/Main?textid=1236&level1=main&level2=articles>).

Особливості системи місцевого самоврядування формуються під впливом ряду об'єктивних і суб'єктивних факторів. Територіальні (просторові) характеристики, чисельність населення й особливості господарської діяльності, міський спосіб життя, офіційний статус, особливе місце в системі розселення, специфічне середовище перебування — ці об'єктивні фактори, на думку О. М. Заборова, детермінували становлення міських форм самоорганізації населення (Заборова Е. Н. Город на грани веков. 2007, С. 5—6). Саме виникнення такого сполучення особливостей призвело до становлення муніципальних відносин у сучасному змісті слова, при цьому міста зіграли тут особливу роль, і ця роль зберігається понині, наповнюючись новим змістом. Ці особливості можуть стати класифікаційними ознаками для моделювання конституційно-правового забезпечення місцевого самоврядування в містах.

Слід зазначити, що міста мають різну здатність щодо рішення питань місцевого значення: у найкрупніших міст є значно більш потужний не тільки матеріально—технічний і економічний потенціал, а й адміністративний ресурс; в той же час можливості невеликих міст дуже обмежені, але при цьому, конституційно-правові засади побудови системи публічної влади міст України, незалежно від їх розміру, регулюються нормами одного закону про місцеве самоврядування, а функції, які вони повинні виконувати відповідно до закону про місцеве самоврядування, — тожні. Підходи до правового регулювання місцевого самоврядування в

містах, що використані в Україні недостатньо враховують названі вище класифікаційні критерії та характеристики, що відображається в підходах і до типології, і до правового регулювання особливостей організації місцевого самоврядування в великих містах.

Сучасна система місцевого самоврядування є важливою складовою територіальної організації влади будь-якої демократичної за своїм розвитком країни. Сама ж система місцевого самоврядування як така в Україні де-факто ще не склалася, оскільки механізм місцевої влади ще не працює в самоврядному режимі, остаточно не сформована територіальна організація влади, не створено фінансово-економічного підґрунтя. При цьому найбільш ефективний аналіз міста здійснюється з системних позицій, тому, що на думку С. Саханенка, системний підхід дозволяє інтегрувати різноманітні часткові проблеми, підвести їх до спільного знаменника і, отже, надзвичайно складну групу різноманітних проблем уявити як єдину (Саханенко С. Політико-адміністративна типологія українських міст. 2000, С. 313).

Таким чином, доцільним є виокремлення особливого типу місцевого самоврядування — міського самоврядування, тому що сучасне місто фактично не можна зводити до муніципального, регіонального або державного рівнів управління. Відтак, незалежно від сприйняття або не сприйняття такого підходу, конституційно-правове регулювання системи місцевого самоврядування у великих містах варто виділяти із загального розуміння системи місцевого самоврядування. На думку В. С. Куйбіди, «система місцевого самоврядування взагалі, а, отже, і міського самоврядування на територіальному рівні, повинна являти собою певну цілісність», що «дозволяє громадам з врахуванням їх особливостей оптимально вибудовувати систему самоврядних органів» (Куйбіда В. С. Конституційно-правові основи самоврядування в містах обласного значення. 2000, С. 10).

Світовий досвід свідчить про можливість і необхідність прийняття законодавчих актів, де б враховувалися особливості побудови публічної влади у великих містах. Так, у Франції прийняті особливі закони щодо міст-мільйонників (Париж, Марсель, Ліон). Відтак, ставити на один рівень мегаполіси та малі міста, що передбачає застосування тотожних методів управління, підходів до реалізації державної політики за певними напрямками, навряд чи виправдано.

В аспекті визначення складу системи місцевого самоврядування великих міст, досить цікавим є питання щодо закріплення цього інституту у статутах територіальних громад великих міст України. Так, систему місцевого самоврядування міст Дніпропетровська та Запоріжжя складають: територіальна громада міста; міська рада; міський голова; виконавчий комітет міської ради; органи самоорганізації населення.

Більш розгорнуто визначено систему місцевого самоврядування у м. Миколаєві як: територіальну громаду міста Миколаєва; Миколаївську міську раду; Миколаївського міського голову; виконавчий комітет Миколаївської міської ради; адміністрації районів міста; департаменти, управління, відділи та інші виконавчі органи міської ради; органи самоорганізації населення; експертно-громадську раду виконавчого комітету Миколаївської міської ради; консультативно—дорадчу раду Миколаївської міської ради. Розділом III Статуту територіальної громади міста Одеси поряд із законодавчо закріпленими складовими системи міського самоврядування визначено також і питання взаємодії міської ради з міським головою та виконавчими органами ради (ст. 18 Статуту), взаємодії міської ради та виконавчих органів ради з органами самоорганізації населення (ст. 20).

Наведені положення демонструють різні підходи до визначення системи міського самоврядування та є позитивним прикладом використання локальної нормотворчості для конкретизації положень чинного законодавства.

ПОГІБКО О. І.

радник начальника Генерального штабу —
Головнокомандувача Збройних Сил України

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДВИЩЕННЯ БОЄВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВОЄННОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

У сучасному глобалізованому світі держави тісно взаємозалежні між собою. Власне, безпека і оборона є взаємопов'язаними і країни не можуть забезпечити поодинокі власну безпеку.

За останні роки, підкреслює С. Хантінгтон, непримиренність політичних, економічних, етно-національних та релігійних інтересів зростає, внаслідок чого виникає небезпека різних локальних збройних конфліктів, їх швидка ескалація з втягуванням у них інших держав.

Відповідно статті 18 Конституції України, «...Зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного та взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства...».

Характерною рисою діяльності військово-політичного керівництва є комплексний підхід до проблем укріплення обороноздатності держави. Напрацьовуючи і здійснюючи політику в галузі безпеки і оборони